

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Uredništvo in upravnništvo: Kolodvorske ulice št. 16. — Z urednikom se more govoriti vsak dan od 11. do 12. ure. — Rokopisi se ne vračajo. — Inserati: Šeststopenjska petiti-vrata 4 kr., pri večkratnem ponavljanju dajo se popust. — Volja za Ljubljano v upravnishvu: za celo leto 6 gld., za pol leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr., na mesec 50 kr., pošiljatev na dom volja mesečno 9 kr. več. Po pošti volja za celo leto 10 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld. 50 kr. in za jeden mesec 86 kr.

Štev. 295.

V Ljubljani v ponedeljek, 28. decembra 1885.

Tečaj II.

Ljubljana, dné 28. decembra.

Božični prazniki praznovali so se v obče v veselejših razmerah, nego se je pred kratkim časom še dalo pričakovati. Sicer je na jugu tudi te dni utrnila se marsikatera solza po lici. Premnoga mati zdihovala je po svojem v boji padlem sinu, premnoga žena po svojem soprogu. Na tisoče čilih mož pogoltnila je zadnja vojna, kateri se še niso pozabili od njih sorodnikov, po kojih prezgodni izgubi se še vedno žaluje. Krvave sledi komaj pretrganega boja nahajajo se še povsod, koder je vihral bojni hrup in bržkone, da ne izginejo še tako kmalu. Vsaka vojna je nesreča in ta vojna, ki se je ravnokar izvojevala, je jedna največjih nesreč, ki je kedaj zadela jugoslovanske rodove. Trda in neusmiljena je bila Turčina pest, ki je slovanske narode na Balkanu kovala stoletja v sužne okove, neizmerno škodovalo jim je na razvitku in napredku azijsko gospodstvo, a pogubnejša zdi se nam, bila bi lahko postala vojska za nje, katero sta bila pričela v nepremišljenem trenutku bratska si Srb in Bolgar, ako bi ne bila o pravem času še z mogočno in srečno roko posegla vmes evropska diplomacija.

In to zadnje je ravno, kar je moralo z veseljem navdajati te dni vsako srce. Prelivanje krvi se je ustavilo, sklenilo se je premirje, kateremu v kratkem sledi popolni mir. Dolgo časa bil je na jugu položaj dovelj kritičen. Evropa imela je od nekedaj strah pred vsakim nemirom, ki se je vzbudil v obližji hirajoče Turčije, kajti globoko ukoreninjeno je prepričanje, da se tako zvano

vzhodnje vprašanje ne reši brez svetovne vojske. Od nekedaj bojujeta se uže ob Bosporu ruski in angleški vpliv, od nekedaj tekmujete ondi zakleti si sovražnici, ponosna Britanska in prostrana Rusija. In ravno pri tej priložnosti trčili sta zopet vznova skup, in sicer v okoliščinah, ki so dajale le malo upanja, da se zamotane stvari srečno razvozljajo. Ob Temzi ni stal na vladem krmilu več starček Gladstone, poznati ljubitelj slovanskih rodov in čestilec Rusije, spodrinil ga je bil Salisbury, energični in vstrajni protivnik severne države. Neprijatelj slovanstva in podpornik Turčije razgreval se je sedaj najedenkrat za Veliko Bolgarijo. Bilo je videti, kakor da to dela samo za to, ker Rusija ni hotela ničesa vedeti o zjedinenji Bolgarije, da je tedaj iz golega sovraštva do Rusije bil postavil se na stališče, ki je bilo v živem nasprotju z njegovo preteklostjo. A ravno to nasprotovanje, ki je dolgo časa postajalo od dné do dné ostreje, navdajalo je s skrbjo politični svet. Kolikokrat je uže na jugu nastal iz majhne iskricke uničujoč požar, iz majhne praske dolga leta in leta trajajoča vojska. Sedaj pa je bilo bojnega gradiva nakopičeno več nego kedaj poprej. Kedo bi ne bil vesel, da se je vse tako na nagloma obrnilo na bolje? In če se vpraša, v čem je iskati vzroka temu, kedo je tako hipoma spremenil celo situvacijo, odgovoriti se mora, da ima Evropa trocarski zvezi zahvaliti se, da je pojenjal boj in da sedaj povsod veje dobrodejni mir.

Trocarska zveza ni še prestala take praktične preskušnje, kakor sedaj. Še pred nekolikimi tedni majalo se je sem in tja z glavo nad trocarskimi

shodi, tu in tam poudarjalo se je, da nam vse trocarske zveze niso v stani ohraniti miru, in nekaj časa bilo je pač videti, kakor bi čmerneži, ki so tako trdili, prav imeli. Carigradska konferenca res ni imela sreče, kajti med tem, ko se je posvetovala, kako bi na jedni strani preprečila boj, pričela se je na drugi strani vojska z vso srditostjo. Dolgo časa zdelo se je, kakor bi vsa evropska diplomacija vsled nepričakovanih, jeden drugzega spodrivajočih dogodkov bila prišla ob glavo. Vender trezen opazovalec pri vsem tem še ni mogel obupavati nad močjo trocarske zveze. Carigradska konferenca ni zaradi tega mogla priti do nikakega sklepa, ker so se udeleževali zastopniki treh severnih monarhij, ampak ker so zastopniki drugih vlastij bili tudi zraven in ker je ravno Anglija, zavzemajoč svoje posebno stališče, onemogočila vsak sporazum. A ravno s tem pokazala se je moč trocarske zveze, da so se odstranile tudi te zapreke. Pri tej priliki pokazalo se je, da so bile nade, katere so se precej od začetka stavile zaupno v to, da so mogočne tri severne države približale se jedna drugi, po polnem opravičene, da vse, kar se je lepega pisalo o tej zvezi, ni bila puhla fraza. Trocarska zveza prestala je tako rekoč sedaj svojo prvo praktično preskušnjo, a to na tak način in v taki meri, da se lahko polno zaupanja obrača človeško oko v prihodnost.

Skupno postopanje Avstrije, Rusije in Nemčije napravilo je sedanje premirje, skupno postopanje teh vlastij napravilo bode na Balkanu tudi trajen mir. Nekaj je, česar se je morda še bati. Ne dá se tajiti, da je ta vojska zasejala globoko

Listek.

Car Nikolaj in njegova hči.

(Zgodovinska črtica, prevel -o-c.)

Pred večimi leti živela je v Petrogradu mlada ženska, tako lepa in ljubeznjiva, da bi največji knez v Evropi, če bi jo bil srečal v kmetski koči, princesinjam obrnil hrbet, ter njej ponudil roko in prestol. No ni pa bila porojena v kmetski koči, temveč zibelka jej je tekla v znožji najponosnejšega prestola v Evropi, kajti mlada dama bila je Marija Nikolajevna, hči cara ruskega.

Ko jo je oče videl cveteti, kakor rožo v maju, ter je videl, da ima več prestolonaslednikov namen poprositi njene roke, obrnil je on svoje oko na najlepšega, najbogatejšega in najmogočnejšega med njimi ter jej je rekel s prijaznim nasmehom očeta in cara:

„Dete moje, stara si zadosti, da se omožiš; izbral sem ti kneza, ki te bo naredil kraljico, in moža, ki te bo osrečil!“

„Móža, ki me bo osrečil?“ vzdihne zarudela princesinja, in to je bilo jedino nasprotje, katero je njeno srce izraziti upalo. „Govôri oče!“ pravi na to videvša, da se je caru čelo nagubančilo in zatemnilo oko, jaz ti hočem slušati.“

„Slušati?“ zakliče car tresoč se prvi pot v svojem življenji. „Samo zaradi poslušnosti hočeš vzprejeti soproga od mene?“

Mlada devotka je molčala in je skušala prikriti solzo, ki se je utrnila.

„Mari si uže komu drugemu v srcu obljubila zvestobo?“

Princesinja molčala je še vedno.

„Razloži mi, Marija! jaz ti ukažem.“

Pri teh besedah, katerim je slušalo veliko milijonov človeških bitij, pala je princesinja pred cara na kolena.

„Da, oče — ako moram povedati — moje srce ni več moje; udano je mlademu možu, ki pa ne vé ničesa o tem, in ki tudi nikoli o tem ničesa zvedel ne bode, ako je to tvoja volja. Videl me je samo dva, tri pota od daleč, in nikoli ne bodeva govorila, ako mi ti prepoveš.“

Car je molčal, postal je bled; tri pota premeril je dolgo sobo. Ni si je upal vprašati za njegovo ime. Bal se je mladega neznanega človeka, on, ki bi sicer zaradi malenkosti iz same samovoljnosti kluboval vsem vladarjem sveta in njihovim vojniam, ni se upal pozvedeti po tem človeku, ki mu je imel odvzeti njegov biser.

„Je-li kralj?“ vpraša konečno.

„Ne, oče moj.“

„Ali vsaj dedič kakega kralja?“

„Ne, oče moj.“

„Tedaj ne prestolonaslednik?“

„Ne, oče moj.“

„Pa vender sin vladajoče obitelji?“

„Ne, oče moj.“

Pri vsakem koraku, ki sta ga naredila po tej lestvici navzdol, postal je car ter iskal sápe.

„Inozemec?“

„Da, oče!“

Car pal je na stol, ter si pokril obraz z rokama, enako Agamemnonu pri žrtvi Ifigenije.

„Je-li v Rusiji?“ prične z velikim naporom.

„Da, oče.“

„V Petrogradu?“

„Da, oče moj.“

Glas postajal je princesinji vedno slabejši.

„Kje ga bodem videl,“ vpraša car z grozečim glasom ter vstane.

„Jutri pri pregledu“ (revue).

„Kako ga bodem spoznal?“ vpraša car ter udari z ного ob tla.

„Po zelenem šopu peres in njegovem vrancu.“

„Dobro, dobro, hčerka moja.“

Princesinja je odšla skoro v nezavesti, car se je pa globoko zamislil.

sovrastvo drug do drugega v prsi obeh slovanskih narodov. Bati se je, da se to sovrastvo ne ohrani in da si notranji gnjev morda v bližnji prihodnosti ne dá zopet duška. Da se to sovrastvo kolikor mogoče razprši, da se ta gnjev, ki morda še v tisočerihi srcih vlada, poleže, tudi to bo naloga velevlastij. Bolgarska dobila je zadoščenja že nekoliko s tem, da je zmagonosno prodirala nje armada notri na srbska tla, da je povsod potolkla sovražne čete, njej se laglje poleže srd. Ako se spolni še to, po čemer hrepeni bolgarski narod, ako se mu dovoli združenje, po tem izginiti mu mora vsak neljub spomin do bratskega mu roda, kajti Bog zna, bi se li bilo to združenje in zedinjenje kedaj priznalo, ako bi Srbija ne bila pričela vojske, v kateri je Bolgarska imela priložnost pridobiti si priznanje cele Evrope. N koliko težje pojde to pri Srbiji. Premagana in ponižana, v svojih nadah prevarana, ne iznebi se tako lahko srd do onega, kateri jo je osramotil ter uničil ji neusmiljeno vse upe. Skrbeti bo tedaj že iz praktičnih razlogov velevlastim, da Srbijo kolikor mogoče malo hudo zadenejo bolgarske zmage, da tako tem lažje pozabi svojo nezgodo. Le na ta način vstvari se na jugu trajen mir. Mi upamo, da se trocarski zvezi tudi to posreči in da ne bode v kratkem času odajal sladki mir le jugoslovanskih pokrajin, ampak da dobrodejno obveja ondi tudi sleherni človeško srcé, ki je dosedaj nemirno plulo v prsih vsled burnih dogodkov.

Govor gosp. poslanca prof. Šukljeta o preložitvi zatiške sodnije v Višnjo Goro.

Slavni deželni zbor! Moram reči, da me je spoštovani naš kolega, gosp. poslanec Svetec, danes spravil v veliko zadrego. Pred menoj, gospôda moja, leži stenografični zapisnik iz leta 1880, in iz njega se vsakdo lahko prepriča, da je tedaj, v VII. seji dné 2. jul. jednoglasno obveljal isti predlog, kojega danes imenom upravnega odseka nasvetuje gospod poročevalec. Takrat zavzemal je gosp. Svetec isti sedež v tej visoki zbornici, kakor dandanes, in ker se ime njegovo ne bere med nenavzočimi poslanci, sklepati moram, da je tudi on pred 4 leti glasoval za predlog, kojega danes vsaj indirektno pobija. Kaj za Boga — moram vprašati — je čestitega zastopnika trebanjskih kmetijskih občin pripravilo do tako različnega mnenja? Mari je prošnja višnjanskega mesta danes slabeje podprta, manj opravičena in utemeljena nego l. 1880? Mislim, da ravno nasprotno! Vsaj

„Otroška trma, družega nič,“ pravi si potem; „norec sem, da me to vznemirja. Pozabila bode, mora pozabiti.“

Usta niso upala izgovoriti, kar je pripomenilo srce:

„In vender mora se zgoditi, kajti vsa moja oblast bila bi slabejša, nego njene solze.“

Drugi dan pri pregledu iskal ni car, čigar bistro oko je odmah vse videlo, družega, nego zeleni šop peres in vranca. Moža, ki je jezdil vranca in nosil zeleni šop peres, spoznal je car; priprost polkovnik bavarske lahke kónjice je bil — Maksimilijan, Josip, Evgen, Avgust Beauharnais, knez Leuchtenburški, najmlajši otrok Josipine, ki je bila za malo časa francoska kraljica, in hči Maksimilijana Josipa Bavarskega.

„Je-li mogoče!“ pravi car sam pri sebi, ter da poklicati polkovnika, z namenom, da ga pošlje nazaj v Monakovo.

V onem trenutku, ko je ravno hotel ga z jedno besedo uničiti, videl je, da je njegova hči v svojem vozu postala nezavestna.

„Brez dvoma, ta je pravi,“ misli si car.

Zatem obrnil je osupnenemu polkovniku hrbet ter se povrnil s svojo hčerjo v carsko palačo.

Skozi šest tednov poskušalo se je vse, kar zamore učiniti opreznost v zvezi z ljubeznijo in strogostjo, da bi se princesinji izbrisala podoba polkovnika iz srca.

se je gosp. Svetcu pred 4 leti peticija višnjanska umestna videla in toplega priporočila vredna, dasi je le Višnja Gora takrat prosila za premeščenje zatiške sodnije. Danes podpira to prošnjo devet drugih občin, kar dokažejo podpisi županov in pridejani srenjski pečati. Velik del dotičnega prebivalstva se tedaj izrecno strinja z višnjansko peticijo, in vender se gosp. Svetcu stvar sedaj ne vidi vredna, da bi jo priporočali visoki vladi!

Se ve da, g. Svetec pravi, da ga je ravno to motilo. Od 23 občin le devet za to preložitve — torej očitvidna manjšina! Ali odločno zanikam, da bi temu bilo tako. Ta argument ne velja; po nobenem logičnem zakonu se ne more sklepati, da se morajo vse one občine, ki niso podpisale višnjanske prošnje, že zaradi tega smatrati kot načelni nasprotniki tega preloženja. Z isto pravico mogel bi trditi g. Svetec, da se od vseh graščakov zatiškega okraja jedini g. baron Tauferer strinja z željo Višnjancov, ker je edini veleposestnik, podpisan na tej peticiji. Ničevost take argumentacije je tako jasna, da niti besedice več izgubljal ne bodem o takem neutemeljenem razlogu.

Sicer pa sploh mislim, da pri takem vprašanju ni v prvi vrsti in izključno merodajno mnenje dotične večine. Kaj pa veleva drž. zakon z dne 11. junija 1868 (št. 59 drž. zakonika) parag. 2. (?): „Wo Orts- oder Verkehrsverhältnisse es erheischen, kann der Justizminister nach eingeholtem Gutachten des be-theiligten Landtages im Verordnungswege Gemeinden oder Gutsgebiete andern Bezirksgerichtssprengeln zuweisen, ausgedehnte Bezirksgerichtssprengel abtheilen, Bezirke vereinigen oder eine Aenderung des gegenwärtigen Amtssitzes verfügen.“ Ali g. Svetec ne vidi, da je deželni zbor dolžan, v taki zadevi povedati svoje mnenje? da tú ne gre, peticijo *pur et simple*, kakor on nasvetuje, odstopiti vladi, temveč da se moramo izjaviti za preložitve ali proti njej? In oglejmo si še enkrat določbo tega zakona. Kaj bomo našli? Prvo besedo ima v tej zadevi justični minister, in ta se bode naravno v prvi vrsti oziral na potrebe pravosodne uprave, in potem deželni zbor, in na tega mora pred vsem vplivati korist dežele. Kajti zgolj iz lokalnega stališča presojati tako zadevo, ozirati se na vse malostne težnje in osebne rivalitete posameznih občinskih zastopov, to vender ne kaže, to se pravi iz vaškega stolpa, mestu z visokega gorskega slemena gledati po širokem svetu.

Prvi teden bila je udana, koncem drugega tedna je jokala na skrivnem, tretji teden jokala je očitno, četrti teden sklenila je žrtvovati se očetu, koncem petega tedna bilo jej je umreti.

Med tem pa je zapazil polkovnik, da je pri dvoru pal v nemilost, in dasi si ni upal obdolžiti samega sebe, vender ni hotel čakati, da se mu ukaže, naj se povrne v Monakovo.

Ravno je hotel nastopiti pot v domovino, ko mu carjev pobočnik prinese povelje, da naj pride v palačo.

„Zakaj nisem odšel že včeraj,“ misli sam pri sebi; „izognil bi se bil temu, kar me zdaj čaka. Pametna naredba je to, ki človeku ukazuje, da naj takoj zbeži, ko se prične bliskati, sicer ga zadene strela.“

Vstopil je v kabinet, kamor so sicer smeli stopiti le kralji. Car je bil blede, oko njegovo mokro, z obraza videla se mu je resnost in odločnost.

„Polkovnik!“ pravi ter vpre svoje oko vanj, kakor bi ga hotel predreti, „vi ste jeden najlepših oficirjev v Evropi. Pripoveduje se tudi, in jaz temu verujem, da ste duhovit, dobro vzgojen, da ljubite umetnost in vede, da imate plemenito srce in pošten značaj. Poznate li veliko kneginjo, mojo hčer, Marijo Nikolajevno?“

To vprašanje, kar naravnost stavljeno, osupnilo je mladega moža. Uže davno občudoval in

O prednostih, katere ima Višnja Gora uže po svoji legi na veliki cesti, za pravosodno službo, ne bodem govoril. Storil je to uže g. poročevalec tako izborno in prepričevalno, da mu moram le toplo zahvalo izreči imenom višnjanskega mesta, katero zastopam v tej deželni sobani. Ali postaviti se hočem na stališče deželnih koristij, in s tega stališča bi le jedno misel hotel sprožiti. Gospôda moja, naš narod, sicer tako čvrst in zdrav, boleha vender za jedno organsko napako, meščanstvo njegovo je preslabo razvito. In brez krepkega meščanstva noben narod nič ne opravi! Čim bolj se razširja kultura, čim hitreje napreduje človeški rod, tem intenzivneje mora se razvijati ona integracija človeških sil po mestnih naselbinah. Oglejte si razmerje meščanskega in kmetijskega prebivalstva pri naprednih narodih — in strmeli boste!

Na Angleškem pride po statističnih izkazih 51 mestnih na 49 po deželi bivajočih prebivalcev; pri nas je to razmerje 8:92!! Ne samo, da pri nas mesta ne napredujejo, večinoma, zlasti na Dolenjskem zapazujemo žalostno prikazen, da rakovo pot hodijo. Deloma jih zatira propad obrtniškega stanu in uničeni tranzitni promet ter stagnacija kupčije, deloma so jim celo na umetni način zasuli vire blagostanja. Tako na pr. se je to godilo v Višnji Gori, kjer se je zgolj vsled osebnih homatij — tako vsaj pripovedujejo — uradnije premestile v oddaljeno Zatičino. To je bil tako hud udarec za Višnjo Goro, da je mesto, katero uživa svoje meščanske pravice uže nad 400 let, katero se odlikuje po častni preteklosti, danes na tem, da po polnem izgubi svojo veljavo ter po polnem pod nič gre, ako se kompetentna oblastva, med njimi tudi deželni zbor, ne ozrejo na bēdo njegovo. Bolj se to ne bode moglo zgoditi, nego če sprejememo odsekov predlog ter peticijo višnjanskega mesta just. ministru odstopimo s toplim priporočilom. Za to Vas prosim imenom višnjanskega meščanstva, na to Vas pozivljam z ozirom na dolžnosti naše proti mestnemu življu!

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Božične praznike mirovala je v vseh državah **notranja politika**, tako da nam prazniki niso nič spremenili na prejšnjem položaji. Državniki in politiki prebili so božične praznike v krogu svoje drage obitelji, oddahnili se težavnega dela ter si nabrali novih močij za politične boje ali pa soglasno plodonosno delovanje.

ljubil je princesinjo, da si sam ni prav vedel. Preprost umrljiv človek časti angelja v raju, kakor slikar vzor lepote.

„Princesinjo Marijo, sire,“ vekne konečno, poslušajoč srce svoje, toda boječ se pogledati v carjevo:

„Vaša jeza bi me zdrobila, ako vam povem, kaj mislim o nji, in radosti bi umrl, če mi dovolite, da vam povem.“

„Vi jo ljubite — dobro, dobro!“ prične car prijazno se smehljajoč, in carjeva roka, od katere je vojvoda pričakoval, da ga bode zdrobila, poda mu patent, s katerim je imenovan glavnim carjevim pobočnikom, poveljnikom gardne kónjice in jednega poljka huzarjev ter kora kadetov, predsednikom akademije umetnosti, članom akademije znanosti v Petrogradu, v Moskvi, Kazanu itd. Vrh tega pa še naslov carska visokost in več milijonov dohodkov.

„No,“ pravi potem car mlademu možu, „hočete li popustiti službo v Bavarski in postati soprog princesinje Marije?“

Mladi oficir, ki je bil skoro v nezvesti, ni mogel storiti družega, da je pal na kolena in močil carju roko s solzami.

„Vi vidite, da jaz svojo hčer tudi ljubim,“ dé car in pritisne svojega zeta nase.

Z zatvorenjem **deželnih zborov** nastal je mir v notranji politiki. Ta mir pa bode trajal le kratek čas, kajti že prihodnji teden prično nekateri deželni zbori zopet svoje zasedanje. Izmed deželnih zborov, kateri so se sešli dné 25. novembra, zatvoril se je že istrski, dalmatinski, moravski in goriški. Deželni zbor kranjski, česki, šlezki, gorenje-avstrijski, solnograški, štajerski, koroški in tirolski preloženi so čez novo leto. Dolenje-avstrijski in gališki deželni zbor suideta se še pred novim letom.

Orientaliskim metropolitom v Sarajevu imenovan je arhimandrit Nikolajevič.

Tuje dežele.

Po dolgih in hudih bojih rešila je vender **francska** zbornica v četrtek vprašanje o kreditu za Tonkin. S štirimi glasovi večine (274 proti 270) dovolil se je kredit, katerega je vlada zahtevala. Vojni minister se je pri tej debati izrekel, da treba napraviti kolonijalno armado, da se more ohraniti intaktna kontinentalna armada. Vojni minister se je upiral zahtevi, naj bi francoske čete zapustile Tonkin. Clemenceau je zahteval, naj se pregleda tientsinska pogodba ter je predbacival Ferryju, da je prosil Bismarcka podpore. Clemenceau dalje meni, da bi bilo za ljudovlado koristno, če bi se davki zmanjšali. Tonkinško vprašanje ovira reforme ter razdvoja republikance. Freycinet je dokazoval, da se je zdaj nemogoče umakniti iz Tonkina. Tu se gre za čast Francije; tu je vprašanje, ali naj ima Francija kako vnanjo politiko.

Bolgarski knez Aleksander prizadeva si vedno bolj, da bi zopet prišel v milost pri „severnem strijcu“, pri ruskem caru. Knez Aleksander je uvidel, in morda še ne prepozno, da je prijateljstvo Rusije za Bolgarijo neprecenljive vrednosti; knez Aleksander gotovo ni zastoj pred kratkim v dnevnem povelji tako visoko povzdigoval zasluge ruskih častnikov za bolgarsko vojno. Bivši minister Stojlov podal se je v Petrograd, da poravná nekoliko zadeve ter pripravi pot „gospodu“ knezu Aleksandru pred ruski prestol.

Razne vesti.

(† Dr. Julij Glaser.) Generalni prokurator pri kasacijskem dvoru, dr. Julij Glaser, umrl je 26. t. m. za plućnico na Dunaji. Pokojni porodil se je dné 19. m. 1831 v Postelbergu na Českem in je postal po dovršenih modro- in pravoslovnih studijah profesor na dunajskem vseučilišču. Leta 1871 vstopil je v Auerspergovo ministerstvo kot minister za pravosodje,

Prihodnji dan bila je velika kneginja zopet zdrava in polna življenja, kajti poročila se je z vojvodo Beauharnaisom v navzočnosti zastopnikov skoro vseh evropskih dvorov.

Blag rojak.

Pod tem naslovom je v 10. šte. našega lista — tako piše „Ljubljanski Zvon“ — na 624. strani gospod — n. priobčil kratko, a jako zanimivo črtico o blagem rojaku našem Martinu Lamb in Schwarzenbergu, ki je l. 1744. v Gradci ustanovil novčni fidejkomis, iz katerega se je zdaj založilo več ustanov za dečke in deklice, porojene v Vipavi, Idriji in Črnem Vrhu pri Idriji. Gospod pisatelj omenjene črtice pravi, da ne vé, ni kdaj je pl. Lamb in Schwarzenberg porojen, niti kje je pokopan. Gosp. Anton Poženel, računski uradnik pri c. kr. višjem sodišči v Gradci, pošilja nam k ti črtici naslednji interesantni dodatek, za katerega mu bode gotovo hvaležen vsak prijatelj domače zgodovine: Od č. gospoda črnovrškega vikarja sem zvedel, da se je pl. Lamb in Schwarzenberg prvotno pisal Lampe, kajti g. vikar je v starih krstnih knjigah našel to črtico: „Die XXI. Sbris 1670 natus Martinus, filius legitimus Marci Lampe et ejus uxoris Annae baptizatus levantibus patrinis domino Andrea Kallin, decano et Marg. Nagode.“ Njegov brat Andrej je bil porojen

kjer je ostal tudi pod Stremayrjem. Ko je grof Taaffe dné 19. avgusta 1879 prevzel ministersko predsedništvo, postal je Glaser generalni prokurator. Glaser bil je jeden najslavnejših avstrijskih juristov sedanjega časa. Njegovo delo je na pr. kazenski postopnik, ki je sedaj v veljavi; ravno tako je na odličan način sodeloval pri drugih postavah preteklih 20 let. Zadnja leta odpovedal se je po polnem političnemu delovanju in je živel le svojej službi.

— (Število kardinalov) znaša sedaj 60. Ker bi jih moralo biti 70, je tedaj 10 mest praznih. Izmed 60 kardinalov je 34 Lahov, 11 Avstrijcev, Nemcev in Poljakov, 5 Francozov, 4 Španci, 2 Portugiza in 4 Angleži in Irci. Kar vlada sedanji papež Lev XIII. umrlo je že 34 kardinalov.

— (Tri milijone iztrgal morju iz naročja) Meseca februarja tekočega leta razbil se je parnik „Alfons XII.“ na vožnji proti Kubi nedaleč od Kanarskih otokov ter se je v malo urah pogreznil. Ker je bilo na tej ladiji okoli 3 milijone lir v zlatu, najeli so ladijini lastniki slovečega potapljavca Lambertota, da jim spravi zlato iz globočine na beli dan. — Kakor španski časniki poročajo, posrečile se je sedaj potapljavcu priti v razdrtine ladijine, ki leže 46 metrov globoko in spraviti zaboje napolnene z zlatom na površino.

Domače stvari.

— (Novomašnik) Dné 27. t. m. daroval je pri sv. Ivanu v tržaški okolici novo mašo gosp. Aleš Gasperšič iz Loške doline.

— (Delavsko pevsko društvo „Slavec“) priredi na Silvestrov večer veselico v hotelu „pri Tavčarji“. Podrobnejši program na vabilih.

— (Nova pošta.) V Šempasu odpre se ob novem letu nova pošta, katera bode v zvezi z Gorico in Postojino.

— (Pustolovec.) Tukajšnji „Slovenec“ poroča, da je znani pustolovec Miroslav Malovrh, kateri je bil predvlaskim v Celji obsojen, zdaj v Trstu zaprt zaradi tatvine. Po prestani kazni pa da ga pošljejo po odgonu v Ljubljano.

— (Nesreča.) Iz Mokronoga se nam poroča, da se je v Gorenji Vasi pri št. Marjeti 21lega t. m. ponesrečil Andrej Vene, star 50 let. Ko je šel domov, spodrsnilo se mu je na zmrznjeni poti in je tako nesrečno padel, da je na mestu mrtev obležal.

— (Zločin?) Iz Škocjana na Dolenjskem se nam piše: Dne 20. t. m. našel je lovec Franc Rak iz Rogačice v gozdu pri Druščah truplo novorojenega deteta skrito v grmovju. Kmalu se je zvedelo, da je bila mati temu detetu neomožena dekla M. M. iz Artič, ki je 28. novembra t. l. v hiši J. K. iz Malih Drušč

30. septembra 1658; bil je torej dvanajst let starejši. Umrl je pa Martin pl. Lamb in Schwarzenberg vsled mrtvaških bukev tukajšnje (graške) farne cerkve pri sveti Krvi dné 30. januarja 1744. Bil je cesarski svetovalec pri dvornem vojinskem računstvu. V protokolu te fare se nahaja, da je bil Martin pl. Lamb in Schwarzenberg, cesarski svetovalec, pokopan s tremi duhovniki v fari Strassgang v cerkvi očetov Dominikanov v Gradci. Ta cerkev je spadala ob tistem času menda k fari Strassgang, koja je jedno uro oddaljena od Gradca.

V ti cerkvi sem po mnogem trudu našel ploščo na levi strani oltarja sv. Križa. Plošča je udolbena v zid, na levi strani je vrezana smrt s koso. Plošča nosi naslednji napis: „Hier liegt begraben der wohledle geborne Herr Martin von Lamb und Schwarzenberg, gewesener keyserlicher Hofkriegs-Buechhalterei-Rath, welcher den 30. January des 1744 Jahres selig in dem Herrn verschieden ist, seines Alters 74 Jahr, deme Gott und allen Christ-Gläubigen Seele eine fröhliche Auferstehung verleihen wolle.“

Ne vém, katera pisava je pravilnejša, Martin pl. Lamb und Schwarzenberg ali M. pl. Lamb von Schwarzenberg. Moje mnenje je, da je Martin pl. Lamb s Črnega Vrha pravilnejše, ker sem tudi v starih listinah, ki se nahajajo pri tukajšnjem deželnem sodišči, dostikrat naletel na pisavo Martin

porodila. J. K. in njegova žena sicer trdita, da se je dete mrtvo rodilo. A če je to resnica, pokazala bode sodnijska obravnava. Sumljivo je na vsak način, da je imenovana dekla zbežala in je do sedaj niso mogli najti.

— (Kolera v Trstu) V Trst zanesla se je na Lloydovem parniku iz Benetk kolera. Do zdaj umrle so štiri osebe, katere so imele posel na parniku; nikjer drugod pa se ni še pokazala kolera in goji se tudi nadeja, da so bile te štiri osebe jedine žrtve te nalezljive bolezni, katere kal so dobile vase uže v Benetkah. Namestništvo tržaško, mestni urad in pomorsko oblastvo izdali so stroge naredbе, da se prepreči razširjanje kolere. Mi se nadajemo, da ostanemo obranjeni te nevarne bolezni, če se natanko ravnamo po propisih, katere so izdala in izdadó razna oblastva. Obračamo se torej do sl. občinstva, naj natanko izpolnjuje naredbе proti koleri.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 28. decembra. Cesar je zaukazal državnemu svetovalcu Braunu, da izreče Njegovo sožalje zaostalim umrlega generalnega prokuratorja dr. Glaserja. Dalje so izrekli svoje sožalje članovi cesarske hiše, obojestranski ministri, načelniki upravnih oblastev, diplomatje itd. Danes popoldne je pogreb.

Trst, 27. decembra. Razen v nedeljo obolelega, v torek umrlega Dolenca; v torek obolelega, v sredo umrlega Hajduka; v četrtek obolelega, predvčeranjim umrlega Ličena — vsi trije delavci (oglarji), kateri so imeli posel na parniku, iz Benetk došlem in razen Katarine Kočevar, ljubice Dolenceve, katera je v četrtek obolela in včeraj po noči umrla, ni nobena oseba na kolero obolela, in goji se nadeja, da je iz Benetk zanešena bolezen s tem odstranjena. Vsi prebivalci hiš, v katerih so stanovali Dolenc, Hajduk in Ličen, so dejani v kontumac in se oskrbujejo na mestne troške; stanovanja kakor tudi ceste, kjer stojijo hiše, so desinficirane in nihče ne sme do njih. Kontumacirane osebe so pri dobrem zdravju.

Sofija, 27. decembra. Dnevni ukaz kneza naznanja, da je sovražnik zapustil deželo, ter priznava brabrost in samozatajevanje bolgarskih čet, katere so pokazale, da se v njihovih žilah pretaka kripradedov, kateri so premagali Byzanc. — Dne 25. t. m. približale so se srbske čete, zakrite po megli, v okrožji Vranje bolgarskim prednjim stražam češ, da se pomaknejo tri kilometre nazaj, a pričele so od treh strani streljati; ranile so jednega častnika in več vojakov. —

Lamb von Schwarzenberg. — Tako nam piše gosp. Poženel. Tudi smo poročali v 10. šte., da so se iz novcev pl. Lamba in Schwarzenberga založile štiri ustanove za dečke po 150 gld. in štiri ustanove za deklice po 50 gld., porojene v Črnem Vrhu pri Idriji. Toda dné 24. oktobra t. l. sta g. vikar in županstvo v Črnem Vrhu vložila prošnja na c. kr. deželno vlado v Ljubljani, da se ustanovno pismo prenaredi takó, da bode za dečke po šest in za deklice po šest ustanov založenih. In c. kr. deželna vlada je z razpisom dné 14. novembra 1885, št. 10994 to prošnjo ugodno rešila ter dol čila, da se iz novcev pl. Lamba in Schwarzenberga za dečke v Vipavi, Idriji in v Črnem Vrhu porojene založi šest ustanov po 100 gld., in za deklice tudi šest ustanov po 40 gld. Omenjamo, da se lepih teh dvanajst ustanov prvič razpisuje s c. kr. deželne vlade razglasilom z dné 14. novembra 1885, št. 11619, ki je natisneno v uradni „Laib. Ztg.“ dné 28. novembra t. l. Tako je velikodušna darežljivost blagega rojaka in ginljiva ljubezen njegova do rojstvenega kraja Črnemu Vrhu in njega prebivalcem naklonila prelep dar, o katerem želimo, da bi še poznim rodovom črnovrškim rodil plemenit sad. Mladina črnovrška se pa pokaži dostojno plemenitega daru in hvaležna hrani spomin blagega rojaka svojega — Martina pl. Lamba Črnovrškega! „Ljubljanski Zvon.“

Telegrafično borzno poročilo

z dne 28. decembra.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	83.15
» » » srebri	83.45
Zlata renta	110.25
5% avstr. renta	100.15
Dolnice narodne banke	870.—
Kreditne delnice	297.75
London 10 lir sterling	125.95
20 frankovec	9.98
Cekini c. kr.	5.97
100 drž. mark	61.90

Uradni glasnik

z dne 28. decembra.

Dražbe: V Ljubljani posestvo H. Rakovca v Gra-
dišči (2000 gld.) dne 8. febr., 8. marca in 12. aprila. —
V Kranji posestvo Neže Lužovec iz Poženka (1605 gld.)
dne 25. januarja (1. rok). — V Ilir. Bistrici posestvo
Fr. Staverja iz Zagorja dne 29. januarja (3. rok); —
polov. Andr. Zadelovega posestva (865 gld.) dne 5. febr.
(1. rok). — V Vipavi pol. zemljišča Ant. Fabčiča iz Oreho-
vice (75 gld.) dne 16. jan. (1. rok); — zemljišča Jos. Ko-
hala iz Št. Vida (3842 gld.) dne 15. jan. (1. rok).

Konkurzi: Na imenja Jos. Puša, krojača v Ljubljani
Na bregu št. 14. Konkurni komisar je dež. sodnijski svetnik
g. Rechbach in upravnik dr. Pfefferer; dan likvidacije je
22. febr. 1886 pri c. kr. dež. sodnji v Ljubljani.

Vknjižene firme: Pri c. kr. dež. kot trgovinskem sodišči
v Ljubljani dne 16. dec. firma: «Medic & Križaj», družba
za parno žago in lesno trgovino s sedežem v St. Petru na
Krasu; — dalje se je firmi «Carl C. Holzer», materialne-
ga, specer. in želez. blaga trgovina v Ljubljani, vpisala
Leop. Bürgerju podeljena prokura te firme.

Tržne cene.

V Ljubljani, 24. decembra.

Hektoliter banaške pšenice velja 7 gld. 22 kr., domače
6 gld. 66 kr.; reš 5 gld. 33 kr.; ječmen 4 gld. 39 kr.; oves
3 gld. 9 kr.; ajda 4 gld. 06 kr.; proso 5 gld. 04 kr.; tur-
šica 4 gld. 87 kr.; 100 kilogramov krompirja 2 gld. 86 kr.;
leča hektol. po 8 gld. — kr., bob 8 gld., fižol 8 gld. 50 kr.
— Goveja mast kilo po 90 kr., salo po 74 kr., špeh po
52 kr., prekajen pa 66 kr., maslo (sirovo) 84 kr., jajce
3 kr.; liter mleka 8 kr., kilo govejega mesa 64 kr., telečjega
60 kr., svinjsko 52 kr., drobnjsko po 35 kr. — Piške po
50 kr., golob 17 kr.; 100 kilo sena 2 gld. 05 kr., slame
2 gld. 05 kr. Seženj trdih drv 7 gld. 60 kr.; mehkih 5 gld.
50 kr. — Vino, rudeče, 100 litrov (v skladišči) 24 gld.,
belo 20 gld.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mo-krina v mm
24. decbr.	7. zjutraj	744.78	— 5.8	bzv.	obl.	0.00
	2. pop.	745.50	— 0.8	»	»	
	9. zvečer	745.24	— 4.0	»	d. js.	
25. decbr.	7. zjutraj	744.86	— 3.8	bzv.	megla	0.00
	2. pop.	743.06	— 3.4	spdz. sl.	»	
	9. zvečer	740.94	— 4.8	bzv.	»	

Mnogo tisoč

oseb je vsled pregleda in navoda knjižurice «Der Krankenfreund» (Prijatelj bolnikom) z preprostim domačimi zdravili samo ozdravelo. Nobeden bolnik naj torej — naj uže boleha na katerikoli bolezni — ne zamudi, naročiti si malo knjižico iz Richterjevega zalagateljskega zavoda v Lipsiji. Treba pisati tja le na korespondenčnem listu n knjižica se mu vpošlje brez stroškov. (147) 21-7

Tržaška

komercialna banka

v
Trstu.

Tržaška komercialna banka vsprejemlje denarne uloge v avstrijskih bankovcih in državnih papirjih, kakor tudi v zlatnikih po dvajset frankov in se zaveže, kapital in obresti nazaj plačati v isti novčni vrednosti.

Ista eskomptuje tudi menice in daje preddatve (posojila) na javne vrednostne papirje in blago v gori omenjeni novčni vrednosti.

Vse operacije izvršujejo se po pogojih, ki so časoma naznačeni v tržaskih lokalnih listih. (66) 36—26

Odgovorni urednik J. Naglič.

Samo «Richterjev Pain-Expeller z kotvico»

je pravi, in ta preparat, s kojim se kot znano čudovito povoljno ozdravlja protin (giht) in revmatizem. To staro, skušeno domače zdravilo se prodaja po 40 in 70 kr. skoro po vseh lekarnah. Glavna zaloga: Lekarna «pri zlatem levu», Praga, Staro mesto. V Ljubljani: E. Birschitz.

(145) 10—8

Pristno samo s to varnostno znamko.
Prof. dr. Lieberjev

poživljajoči eliksir za živce

ozdravlja stalno, radikalno in zanesljivo vse, še tako zastarele živčne bolezni, osebno take, ki so nastale vsled mladostnih blodenj. Stalno ozdravljenje vseh oslavljenj, bledičice, bojazljivih čutiljev, glavobolov, trganja po glavi, če srce močno bije, želodečnih bo-
lestij, težkob v prebavljanju itd.

Poživljajoči eliksir za živce, iz najzlahnejših rastlin vseh petih delov sveta, je po najnovejših iz-
kustvih medicinske vednosti sestavljen po nekem izvedencu prve vrste, ter daje popolno poročstvo za odstranjenje gorenjih bolezni. Natančneje povz vsaki steklenici priložena okrožnica. Cena 1/2 stekl. 5 mark, cele stekl. 9 mark, proti gotovini ali povzetju.

Glavna zaloga: M. Schulz, Hannover, Schiller-
strasse. Zaloga: Lekarna «pri angelju» v Ljubljani; lekarna Fr. Scholz v Beljaku; lekarna Adovicich v Trstu, Via Farneto; Salvator-lekarna v Zagrebu; le-
karna «pri angelju» na Dunaji (Am Hof); lekarna «pri zlatem bobru» v Solnogradu; mestna lekarna «pri madoni» v Bocnu. (168) 26—4

Najzbornišče sredstvo v mokrotni jeseni in po zimi za obuvanje, da se noge ohranijo tople in suhe, je jedino le v tej stroki neprekosljiva J. Bendikova (Sv. Valentin na Spodnjem Avstrijskem) patentovana nepremočna

mast za usnje

(22krat premijirana)

ki je na prodaj po tovarniških cenah v vseh večjih mestih cesarstva; v Ljubljani pri: Schussniggu & Webu; v Kranji pri Puthonu; v Škofji Loki pri Ko-
celiju; na Jesenicah pri Trevenu in na Krškem pri Engelbergerji.

Svari se pred ponarejenimi, usnju škodljivimi mazili. Pri kupovanju treba paziti samo na napis: «J. Bendik, St. Valentin, Nieder-Oesterreich», ki se nahaja na pušičnih pokrovi. (175) 10—5

Najboljši

cigaretni papir

je pravi

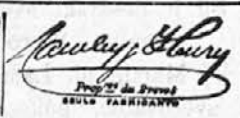
LE HOUBLON

francoski izdelek

tvrdke: Cawley & Henry v Parizi.

Pred ponarejanjem se svari!

Ta papir gospodje: Dr. J. J. Pohl, dr. E. Lud-
wig, dr. E. Lippmann, profesorji kemije na dunajskem vseučilišču, zelo priporočajo, in sicer zaradi njegove izborne kakovosti, njegove ab-
solutne čistote in ker istemu niso primešane no-
(188) bene zdravju škodljive snovi. 36-3

FAC-SIMILE DE L'ÉTIQUETTE 17, rue Béranger, à PARIS

Knjigarna Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani

priporoča za

novoletna darila

osebito naslednja dela:

Gregorčič Simon, **Poezije**. Drugi pomnoženi natis, cena 1 gld. 20 kr.; elegantno vezane z zlatim obrezkom 2 gld.
Jurčič Josip, **Zbrani spisi**. Elegantno vezani: I. zvezek 1 gld. 50 kr., II., III., IV. in V. zvezek, vsak po 1 gld. 20 kr.
Majar H., **Odkritje Amerike**. Trdo vezano 1 gld. 60 kr.

Filipovič, **Kraljevič Marko** u narodnih pjes-
mah, 90 kr.
Jenko Ivan, **Pesni**. 1 gld.
Knjižnica sloven. mladini: Dragoljubci 30 kr., Peter Rokodelič 36 kr., Sreča v nesreči 35 kr.
Razlag, **Pesmarica**. 60 kr.
Šmid Krištof, **Spisi**. 3 zvezki, po 40 kr.
Zlatorog, **Pravljica za mladino**, 20 kr.

(189)

Tiskata in zalagata Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Pri

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bambergu

v Ljubljani

se dobivajo vedno vse

knjige družbe sv. Mohora

in tudi sledeče knjige:

Abecednik za slovenske ljudske šole. Sestavi-
vila A. Razinger in A. Zumer. 20 kr.

Abecednik slovensko-nemški. Sestavila A. Ra-
zinger in A. Zumer. 25 kr.

Brezovnik, šaljivi Slovenec, 60 kr., vezano 70 kr.

Celestina J., Aritmetika za nižje gimnazije, I. del,
vezana 1 gld. 30 kr.; II. del, vezana 1 gld. 10 kr.

Celestina J., Geometrija za nižje gimnazije, I. del,
vezana 70 kr.; II. del, vezana 80 kr.

Cimperman, Pesni, 60 kr.

Devoljan Miljenko, Mladini, 30 kr.

Dimitz A., Habsburžani v deželi kranjske 1282 do
1882. Slavnosten spis, na svetlo dal kranjski
deželni odbor. 4 gld.

Filipovič, Kraljevič Marko u narodnih pjesmah.
90 kr.

Gregorčič, poezije, drugi pomn. natis, 1 gld. 20 kr.,
elegantno vezano z zlatim obrezkom 2 gld.

Hrovat P. Florentin, kranjska mesta s petimi po-
dobami. 60 kr.

Janežič A., Slovensko-nemški slovar. 2 gld. 20 kr.,
vezan 2 gld. 70 kr.

Jenko Ivan, Pesmi, 1 gld.

Jesenko Janez, Avstrijsko-ogerska monarhija. —
Domovinoznanstvo za četrti razred srednjih
šol. 45 kr.

Jurčič Josip, Zbrani spisi, I. zvezek 1 gld., II. zvezek
70 kr., III. zvezek 70 kr., IV. zvezek 70 kr. V.
zvezek 70 kr.; v krasnih platnicah vezan vsak
zvezek 50 kr. več.

Kačič Miroš, Razgovor ugodni naroda slov.nsk
1 gld. 20 kr.

Kermavner V., Vadbe v skladnji latinski, vezane
1 gld.

Klail, Lehrgang der kroatichen Sprache, I., II. Theil
sammt Schlüssel. 1 gld. 52 kr.

— Kroatischer Dolmetscher, 60 kr.

Knjižnica slovenske mladini:

I. zvezek: **Tomšič Ivan**, Dragoljubci, 30 kr.

II. » » » Peter rokodelič, 36 kr.

III. » » » Cigler Janez, Sreča v nesreči, 35 kr.

Koblar A., Zgodovina faraj ljubljanske škofije I. zve-
zek: Zgodovina sorske in preške fare, 30 kr.

II. zvezek: Zgodovina nakelske, dupljanske in
goriške fare, 60 kr.

Koseo, Krščansko-katoliško pravoslovje, 1 gld. 20 kr.

Lavtar L., Občna aritmetika za učiteljske. Cena
vezane knjigi 1 gld. 20 kr.

Lesar A., Liturgika ali sveti obredi pri vnanji službi
božji. Vezana 1 gld. 20 kr.

Majar H., Odkritje Amerike, trdo vezano 1 gld. 60 kr.

Prvo berilo in slovnica za slovenske ljudske
šole. Sestavila Razinger in Zumer. 24 kr.

Padar, Zakon in žena, 40 kr.

Postave in ukazi za kranjsko ljudsko šolstvo.
1 gld. 50 kr.

Praprotnik, Mali šolski besednjak. 4. natis. Vezan
85 kr.

Razlag J. R., dr., Pesmarica, 60 kr., vez. 80 kr.

Rožek J. A., Latinsko-slovenski slovnik. Vezan 2 gld.
70 kr.

Sonokovič A., Fizika za nižje razrede srednjih šol.
vezana 2 gld.

Šmid Krištof, Spisi. 3 zvezki po 40 kr.

Vošnjak I., dr., Poročilo o kmetijski enkėti dne
17. in 18. aprila 1884 v Ljubljani, 50 kr.

Vraz Stanko, Izabrane pjesme, 1 gld. 80 kr., eleg.
v platno vezane s zlatim obrezkom 3 gld.

**Zapisnik hiš deželnega glavnega mesta ljub-
ljanskega**. Vezan 65 kr.

Zlatorog, Pravljica za mladino. 20 kr.

Znidaršič J., Nauk o desetnih (decimalnih) razlom-
kih pri računih z novo mero in vago. 60 kr.

V naši zalogi smo tudi na svetlo dali slovenske
knjige s podobami za mladino, in sicer:

Pepelko, **Snegulčica**, **Trnjevo rožlico** (4° velike)
po 50 kr. Pravljice o:

Pepelki, **Rudeči kapiči** in **Obutem mačku**
(8° velike) po 25 kr.

O deželi lenuhov, **Snegulčici**, **Pritlikovcu**
(Palček) in **Robinzonu** po 15 kr.